

Trondheims-miljøet er et lite punkt på kartet i den internasjonale forskningsverdenen. Tiden er derfor moden for et mer forpliktende fellesskap mellom NTNU og Sintef.

Tanker om NTNU-Sintef

Kronikk

BJARNE A. FOSS
Professor
NTNU

NTNU-Sintef miljøet er Norges desidert største teknisk-naturvitenskapelige forskningsmiljø, og er også et stort miljø i europeisk sammenheng. Miljøet utdanner 75-80 prosent av alle siv.ing. i Norge, og målet er å utvikle ny kunnskap for et bedre samfunn. Det har skjedd en rivende utvikling siden Sintef ble unnfanget for over 50 år siden. Slik jeg ser det er det mange grunner til at NTNU-Sintef miljøet bør tenke nye tanker omkring sin egen forskning og verdiskapingsvirksomhet. Jeg vil i denne kronikken gi en begrunnelse for hvorfor en nytenkning er nødvendig, og foreslå en modell som kan vitalisere regional og nasjonal verdiskaping.

Det er idag betydelig overlapp mellom aktivitetene i NTNU og Sintef, en overlapp som har økt med tiden. Dette skyldes forandringer både i NTNU og Sintef. ■ NTNU har utviklet sin organisasjon for å håndtere eksternt finansiert forskning på en profesjonell måte. Dette gjelder intellektuelle rettigheter, prosjektstyringsverktøy, og lederkompetanse.

■ Eksternaktiviteten ved NTNU er økende, og mange av prosjektene har karakter av å være oppdragsforskning.

■ NTNU har muligheten for å opprette egne eller deleide AS for å utvikle sin aktivitet innen anvendt forskning. Et eksempel på dette var etableringen av NTNU Samfunnsforskning AS i 2004.

■ NTNU og Sintef har begge opprettet egne selskaper som skal ivareta intellektuelle rettigheter og nyskaping.

For noen tiår siden var Sintefs konsulent-virksomhet beskjeden. Situasjonen er annerledes idag. En signifikant del av aktiviteten ligger nærmere konsulentverdenen enn forskningsverdenen. Denne endringen aktualiserer følgende problemstilling: Bør den konsulent-tunge delen av Sintef omdannes til et eller flere kommersielle foretak, og den resterende forskningstunge delen integreres tet-

tere med NTNU enn tilfellet er idag? Før vi ser nærmere på dette vil jeg nevne noen andre utviklingstrekk som påvirker situasjonen:

-NTNU og Sintefs avdelinger er i stort omfang samlokalisert og institusjonene har utviklet en felles strategi med et uttalt mål om å videreutvikle samarbeidet. Dette er positivt, men det er allikevel slik at samarbeidet innenfor flere sektorer er svakt eller ikke-eksisterende.

-Det er stadige diskusjoner rundt institutt-sektoren i norsk forskning, for eksempel i den siste stortingsmeldingen om forskning fra 2005. Det er ikke usannsynlig at det kan bli betydelige endringer i løpet av de neste 5-10 årene. Et eksempel på en strukturell endring var etableringen av forskningsselskapet IRIS AS til erstatning for Rogalandsforskning. IRIS AS er eid i fellesskap av Universitetet i Stavanger og stiftelsen Rogalandsforskning. Dette og andre eksempler aktualiserer tanken om strukturelle endringer i Trondheim.

-Sintefs stilling i forhold til skatteplikt er uklar som følge av en dom i Trondheim tingrett i 2006. Retten la til grunn at Sintef er skattepliktig blant annet fordi en vesentlig del av inntektene kommer fra oppdragsforskning og derfor styres ut fra forretningsmessige prinsipper. Uansett endelig utfall av denne saken utfordrer tydeligvis dagens situasjon regelverket.

Jeg tenker meg aktiviteten i NTNU-Sintef miljøet inndelt i tre kategorier: grunnforskning, anvendt forskning, og industriell virksomhet. Trondheims-miljøet er idag dominerende innen anvendt teknisk-naturvitenskapelig forskning. Industrialiserings-aksen er imidlertid svakere. Dette borger for følgende modell:

■ Grunnforskningen bør være universitetsbasert slik den i hovedsak er organisert idag, og den bør derfor være endel av NTNUs ordinære virksomhet.

■ Forskningen i Sintef og den anvendte forskningen i NTNU bør organiseres i ett selskap ledet av et profesjonelt styre og eid av Sintef og NTNU i fellesskap. Som et første estimat kan vi tenke oss at dette selskapet vil inkludere omkring 50 prosent av dagens Sintef-aktivitet og all anvendt teknisk-naturvitenskapelig forskning ved NTNU. ■ Den resterende delen av Sin-

Samarbeid: Tiden er moden for et tettere samarbeide mellom NTNU og Sintef, mener kronikkforfatteren. Foto: MORTEN ANTONSEN

tefs virksomhet kan organiseres i et eller flere rent kommersielle selskaper. Som et tanke-eksperiment kan vi tenke oss fem selskaper innen områdene IKT, maritim virksomhet, petroleum, helse, og strategisk rådgivning, hver med en intiell årlig omsetning på 100-300 millioner kroner.

Hvilke fordeler gir ett fellesselskap for anvendt forskning? Dersom den anvendte forskningen i NTNU og Sintef organiseres i ett felles selskap, kan aktiviteten samkjøres bedre og mer forpliktende enn idag. NTNU kan rute deler av sine strategiske forskningsmidler inn i et felles selskap. Videre vil NTNU kunne legge klarere føringer på at medarbeidere benytter fellesselskapet i sin anvendte forskning. Fellesselskapet vil helt udis-kutabelt være fritatt for beskatning til forskjell fra dagens noe uklare situasjon hvor endel aktører hevder at Sintefs virksomhet skal skattlegges. Slik jeg

ser det er et eiermessig fellesskap en framtidrettet løsning som gir den nødvendige forpliktelse og de riktige insentive i begge institusjoner.

De fem selskaper innen områdene IKT, maritim sektor, petroleum, helse, og strategisk rådgivning kan danne kjernen i nye selskaper med et betydelig vekstpotensiale. Idag hemmes vekstmulighetene av stiftelses-lovgivningen som Sintef er underlagt. Medarbeidere vil for eksempel kunne tildeles aksjer i eget selskap, et meget vanlig insentiv i kunnskapsbaserte vekst-selskaper for å gi medarbeidere del i verdiskapingen.

Videreutvikling av de fem selskapene kan gjøres uten hensyntagen til at produktspektret begrenses til forskningsbaserte produkter og tjenester. Videre vil selskapene kunne utvikle strategiske allianser, og kjøpe opp og skalle av virksomhet for å tilpasse seg dynamikken i eget selskap og i markedet. Vekstmulighetene med basis i sel-

skaper som har en initiell omsetning på 100-300 millioner gir veldig interessante regionale og internasjonale vekstmuligheter.

Trondheims-miljøet er et lite punkt på kartet i den internasjonale forskningsverdenen. Behovet for et mer forpliktende fellesskap mellom NTNU og Sintef som et virkemiddel for mer effektiv forskning og verdiskaping er en relativt vanlig kommentar fra utenlandske forskningsstrateger som kikker inn i det norske forskningslandskapet. Et ferskt eksempel på dette var kommentarer fra Barroso-rådgiver professor Frans van Vught som besøkte NTNU i forrige måned.

Etterord

Tanken om ett felles forskningsselskap som jeg har beskrevet ovenfor, er egentlig ikke helt ny. For noen år siden var det relativt seriøse diskusjoner omkring dette. Dette toget ble imidlertid parkert og står fremdeles på perrongen.

bjarne.foss@itk.ntnu.no

Adresseavisen

Utgiver: ADRESSEAVISEN ASA
Industriveien 13 - Heimdal.
Postadresse: 7003 Trondheim

Sentralbord: 07200
Åpningstider ekspedisjonen:
Heimdal: Mandag-fredag: 08.00-16.00
Byen: Mandag-fredag: 09.00-16.00
Lørdag: 09.00-14.00

Kundeservice: 07200
Abonnement og annonser
Mandag-fredag: 06.30-17.00
Lørdag: 06.30-13.00

E-post:
kundeservice@adresseavisen.no
Telefax: 72 50 11 15

Adresseavisen er redigert på uavhengig grunnlag, i henhold til de prinsipper som er nedfelt i Redaktørplakaten, og i norske mediers etiske normer slik de er uttrykt i Vær Varsom-plakaten og Tekstreklameplakaten. Ansvarlig redaktør står etisk og rettslig ansvarlig for det redigerte innhold, overfor medienes selvjustis (Pressens Faglige Utvalg) og overfor lov og domstol.

Dersom noen reagerer på innholdet oppfordres de til å ta kontakt med ansvarlig redaktør, Arne Blix.

REDAKTØRANSVAR

Pressens faglige utvalg er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund, som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adresse: PFU, Rådhusgt. 17, pb 46 Sentrum, 0101 Oslo

Adresseavisens rettigheter: All utgivelse av stoff i Adresseavisens publikasjoner skjer kun i henhold til Adresseavisens generelle vilkår for rettigheter til stoff. Innsendt stoff honoreres i alminnelighet ikke, med mindre annet er avtalt. Publiseringsvilkårene gjelder for så vel honorert som ikke honorert stoff. Adresseavisen betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form fra Adresseavisens elektroniske redaksjonsarkiv eller andre databaser som Adresseavisen har avtale med. Dette innebærer også publisering på internett og lignende. Bruk av Adresseavisens stoff og annonser er ikke tillatt med mindre dette er hjemlet i lov eller særskilt avtale.